

**Protokół Nr 1/14
z posiedzenia Podkomitetu Monitorującego
Program Operacyjny Kapitał Ludzki Województwa Lubelskiego
w dniu 26 czerwca 2014 r.**

Miejsce posiedzenia: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, ul. Czechowska 19.

W posiedzeniu udział wzięło 5 członków oraz 5 stałych zastępców członków Podkomitetu Monitorującego PO KL (PKM PO KL). Do głosowania uprawnionych było 9 obecnych spośród 20, którym takie prawo przysługuje (lista członków, stałych zastępców członków i obserwatorów w Podkomitecie stanowi **Załącznik Nr 1** do protokołu, lista gości – **Załącznik Nr 2**).

Ad. 1. Na podstawie pisemnego upoważnienia Przewodniczącego Podkomitetu, obrady otworzyła i prowadziła **Pani Iwona Nakielska** – Członek Podkomitetu, Przedstawiciel Instytucji Pośredniczącej PO KL - Dyrektor Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (upoważnienie – **Załącznik Nr 3**).

Ad. 2. Przyjęcie porządku obrad.

Przewodnicząca obradom Pani Iwona Nakielska stwierdzając brak wymaganego kworum zaproponowała przeprowadzenie spotkania wg porządku obrad przesłanego wraz z zaproszeniem - **Załącznik Nr 4**.

Proponowany porządek obrad:

1. Otwarcie i prowadzenie posiedzenia – Przewodniczący Podkomitetu.
2. Przyjęcie porządku obrad.
3. Raport końcowy badania ewaluacyjnego pn. Ocena skuteczności i trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w projektach realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa lubelskiego:
  - a) Prezentacja raportu końcowego – przedstawiciel wykonawcy badania – Konsorcjum firm: Europejskie Centrum Doradztwa Finansowego Badania i Szkolenia; Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi;
  - b) Dyskusja;
  - c) Podjęcie uchwały w sprawie wdrażania rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn.: Ocena skuteczności i trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w projektach realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa lubelskiego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

4. Prezentacja raportu metodologicznego badania ewaluacyjnego pn. Ocena wsparcia oferowanego w ramach komponentu regionalnego PO KL na rzecz osób niepełnosprawnych Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j.

5. Informacja nt stanu wdrażania priorytetów komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Województwa Lubelskiego 2007 – 2013 (wg danych na dzień 31.V.2014 r.).

6. Sprawy różne. Wolne wnioski.

7. Zakończenie posiedzenia.

Uwag do porządku obrad nie wniesiono.

Ad. 3.a. Prezentacja raportu końcowego badania ewaluacyjnego pn. Ocena skuteczności i trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w projektach realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa lubelskiego – przedstawiciel wykonawcy badania – Konsorcjum firm: Europejskie Centrum Doradztwa Finansowego Badania i Szkolenia, Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi.

W imieniu wykonawcy badania głos zabrał **Pan Krzysztof Joachimczak**, który przedstawił prezentację multimedialną dotyczącą badania. Wydruk prezentacji stanowi **Załącznik Nr 5**.

Celem głównym badania była ocena skuteczności i trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w projektach realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa lubelskiego.

Cele szczegółowe:

- ocena jakości udzielonego wsparcia oraz jego wpływu na konkurencyjność, pozycję na rynku i okres funkcjonowania nowo powstałych podmiotów gospodarczych,
- ocena i porównanie wsparcia w zakresie zakładania działalności gospodarczej w odniesieniu do projektów, w tym określenie potrzeb osób prowadzących firmy,
- ocena szans i możliwości na utrzymanie osiągniętych, pozytywnych efektów zrealizowanych działań w ramach projektów po zakończeniu finansowania w dłuższym okresie czasu,
- określenie dodatkowych efektów projektów ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz wpływ założonych działalności gospodarczych na zmiany na regionalnym rynku,
- ocena skuteczności udzielonego wsparcia, w kontekście zbadania liczby obecnie działających aktywnie na rynku podmiotów gospodarczych/spółdzielni socjalnych, powstałych w wyniku realizacji projektów, a w przypadku zakończonych działalności – określenie okresu ich prowadzenia oraz przyczyn likwidacji,
- ocena wpływu podjętych działań przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej na rzecz sektora ekonomii społecznej,
- określenie głównych potrzeb spółdzielni socjalnych i głównych barier stojących na drodze ich rozwoju, w tym określenie potrzeb osób prowadzących spółdzielnie socjalne,
- ocena potrzeb ośrodków wspierających ekonomię społeczną w zakresie wsparcia merytorycznego na rzecz podmiotów ekonomii społecznej.

Badaniem objęci zostali uczestnicy projektów konkursowych realizowanych w ramach Działania 6.2 PO KL oraz Poddziałania 7.2.2 i 8.1.2 PO KL, uczestnicy projektów systemowych realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.3 i 8.1.2 PO KL, a także Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej.

W badaniach wykorzystano następujące metody badawcze:

- analiza danych zastanych (desk research);
- statystyczna analiza danych wpisów do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG),
- wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI),
- metoda kontrfaktyczna *propensity score matching* (PSM),
- zogniskowane wywiady grupowe (FGI),
- telefoniczny wywiad pogłębiony (TDI)

W dalszej części wystąpienia prelegent omówił główne wnioski i wyniki badania, propozycje działań i modyfikacji podejmowanych w celu zwiększenia efektywności wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w regionie lubelskim oraz rekomendacje zgodnie prezentacją (**Załącznik nr 5**).

Dyskusja

Członek RST Pan Henryk Łucjan - reprezentujący Regionalne Ośrodki EFS – zapytał w jaki sposób zbierane były informacje od Beneficjentów, co do najbardziej cenionych przez nich form wsparcia. Czy mieli możliwość wyboru kilku, czy tylko jednej odpowiedzi?

Pan **Krzysztof Joachimczak** wyjaśnił, że wybierali tylko jedną formę wsparcia.

Kontynuując **Pan Henryk Łucjan** skomentował, że zawężanie odpowiedzi do jednego wyboru to nie jest właściwe podejście, bo w takiej sytuacji każdy z ankietowanych wskaże wsparcie finansowe, a przynajmniej innych odpowiedzi będzie bardzo niewiele. Tymczasem pozostałe rodzaje wsparcia są również istotne – wsparcie szkoleniowe, czy doradcze. W dalszej części zapytał również, w jaki sposób kryterium płci zaważyło na trwałości wsparcia oraz czy wiek wpływał na trwałość podejmowanych przedsięwzięć. Odniósł się także do spółdzielni socjalnych - w jego opinii bardzo trudnej formy w zakresie organizacyjno – prawnym. Dobór uczestników tych spółdzielni jest kłopotliwy. Ponadto na jedną osobę wsparcie finansowe sięga połowy tego, co otrzymują pojedyncze osoby otwierające działalność. Być może warto byłoby po 2-3 latach działalności spółdzielni wesprzeć je drugą transzą dotacji, bo to będzie czas kiedy rynek zweryfikuje potrzebę ich istnienia.

Ponadto Pan Łucjan stwierdził, że część zadań finansowanych ze środków publicznych mogłaby zostać skierowana do spółdzielni socjalnych, co pomogłoby tym spółdzielniom przetrwać na rynku, a poprzez swoją działalność spółdzielnie wsparłyby osoby najbardziej potrzebujące.

Pan Krzysztof Joachimczak uzupełniając prezentację dodał, że wsparcie otrzymało ponad 9 tys. podmiotów. W związku z tym, że były one rejestrowane, to tworzyły miejsca pracy dla założycieli. Biorąc pod uwagę ich trwałość ok. 4 tys. miejsc pracy nadal istnieje. Poza tym te podmioty tworzyły miejsca pracy na czas określony - w ten sposób zawarto ok. 7800 umów.

Pan Henryk Łucjan zauważył, że najważniejsze jest ile podmiotów tak naprawdę przetrwa ostatecznie – po 5-6 latach od ich utworzenia. Na koniec może pozostać np. ok. 20%.

Z-ca dyrektora Departamentu EFS Pan Rafał Sobiech wyjaśnił, że aby takie wnioski uzyskać są prowadzone inne badania, które składają się z kilku etapów. Badania są realizowane na etapie centralnym np. po 12, 18 i 36 miesiącach od zakończenia projektu. Wtedy wyniki badań mogą być odnoszone do siebie, gdyż są one prowadzone na tej samej grupie. W przypadku omawianych badań nie było możliwości realizacji tak cyklicznych badań. Dodał, że z badań ogólnopolskich wynika iż grupa, która pozostaje na końcu jest już w miarę stała. Jednocześnie jej przedstawiciele wypowiadają się, że wpływ dotacji, którą otrzymali na prowadzenie działalności, jest coraz mniejszy wraz z upływem czasu.

Pan Rafał Sobiech zwrócił uwagę na rolę doradztwa we wsparciu rozpoczynających działalność gospodarczą, które jest wymieniane jako drugie najważniejsze działanie. Ponadto doradztwo zostało bardzo wysoko ocenione w zakresie przygotowywania biznes planów, co można uznać za kluczowy element dla pomyślności całego projektu. Ponadto duże znaczenie w samym doradztwie ma czynnik ludzki. Z analiz wynika, że biznes plany zostały lepiej przygotowane przez instytucje, które zajmują się doradztwem i prowadzą szeroki wachlarz usług.

Członek PKM Pan Jacek Paprota - reprezentujący organizacje pozarządowe z terenu województwa - podzielił się swoimi uwagami nt. wsparcia oferowanego w ramach Poddziałania 6.2 PO KL. Stwierdził, że kombinacja wsparcia, jaka jest obecna w Działaniu 6.2 jest połączeniem idealnym – szkolenie, doradztwo, wsparcie finansowe i pomostowe. Uważa, że należy takie wsparcie kontynuować, ale też wyciągnąć wnioski na przyszłość. Terminy jakie obowiązują na zakładanie działalności gospodarczej i wydatkowanie środków w takich projektach, jak też zbyt długi okres podejmowania decyzji dot. udzielenia dofinansowania są czynnikami zniechęcającymi dla osób z predyspozycjami do prowadzenia działalności gospodarczej. Pomysł na biznes może być aktualny w danym momencie, ale nie np. za pół roku. Przekonywał, że sporo należy poprawić, jeżeli chodzi o procedury i dokumenty - trzeba odciążyć, odbiurokratyzować osoby rozpoczynające działalność rynkową, aby mogły zająć się rozwijaniem działalności, a nie głównie rozliczaniem środków. Zwrócił również uwagę na grupy priorytetowe, kryteria dostępu w konkursach, które gwarantowały założony odsetek kobiet w projekcie. W efekcie do projektu trzeba włączać kobiety o słabych predyspozycjach do prowadzenia biznesu, aby ratować wskaźniki, zamiast mężczyzn, którzy mogliby się sprawdzić. Mając na uwadze przyszłą perspektywę finansowania należy dokonać zmian w tym zakresie.

Na zakończenie **Pan Paprota** zaproponował, aby nowoutworzone przedsiębiorstwa, które po roku działalności rozwiną się i osiągną najlepsze wyniki, mogły zostać nagrodzone jakimś rodzajem bonusu np. na utworzenie stanowiska pracy, albo inne wydatki. Byłaby to premia za zaangażowanie w rozwijanie przedsiębiorczości.

Pan Henryk Łucjan skomentował, że formy wsparcia oferowane w ramach Działania 6.2 są zbyt mało elastyczne w odniesieniu do prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto wskazane byłoby wydłużyć czas trwałości projektów do 2 lat. W obecnym stanie przez 1 rok nie da się zweryfikować intencji wnioskującego o dofinansowanie. Po za tym w projektach dotacyjnych należy postawić warunek wniesienia wkładu własnego w wysokości np. 10-20% wartości projektu przez beneficjenta ostatecznego. Jest to element weryfikacji intencji uczestników, a także możliwość sprawdzenia, czy jest on przygotowany do prowadzenia działalności gospodarczej. Zdaniem członka PKM powinno się preferować nowe środki trwałe w projektach, bo niosą one element postępu technicznego, powodują obrót na rynku i pozwalają uniknąć wykupu środków trwałych od członków rodzin i znajomych.

Pan Marek Białach - członek PKM stwierdził, że na początku nowego okresu programowania należałoby pomyśleć nad promocją podmiotów, które przetrwały obowiązkowy okres prowadzenia działalności gospodarczej, rozwinęły się i zwiększyły zatrudnienie. Ważne byłoby ustanowienie premii dla podmiotów, które skorzystały z Działania 6.2, 8.1.2 i innych. Miałyby one preferencje przy podziale wsparcia w ramach różnych projektów kapitałowych. Doradztwo biznesowe jest kluczowe w takich projektach.

Odpowiadając odnośnie okresu trwałości projektów **Pani Dyrektor Iwona Nakielska** zapytała, czy beneficjenci udzielający dotacji są w stanie zapewnić rozliczanie beneficjentów ostatecznych w wydłużonym okresie po zakończeniu realizacji projektów – nie 12 a 24 miesiące? W takich przypadkach trzeba zapewnić siły i środki, aby rozliczać beneficjentów ostatecznych, a także informować Instytucję Pośredniczącą PO KL o wynikach weryfikacji. Dodała, że jeżeli takie działania będą realizowane przez PUP systemowo, to te instytucje są do tego przygotowane instytucjonalnie.

Pan Henryk Łucjan przyznał, że o ile uda się wypracować odpowiednią formułę, to będzie to możliwe, jednak należy pamiętać, że takie działania nie mogą dodatkowo finansowo obciążać podmiotów udzielających dotacji.

Prowadząca obrady **Pani Iwona Nakielska** odnosząc się do procesu monitorowania trwałości działalności zapytała, czy jeżeli okres trwałości byłby monitorowany poza projektem przez instytucje, to czy podmioty udzielające dotacji widzą możliwość monitorowania osób, ponoszenia odpowiedzialności za okres trwałości i rozliczania beneficjentów ostatecznych oraz informowania o tym instytucji, która takich dotacji udziela. Trzeba zauważyć, że pojawiają się tutaj kwestie organizacyjne, finansowe, zebrania informacji, jej opracowania i przekazania do instytucji. Te wszystkie działania odbywałoby się poza projektem. O ile te wszystkie działania mogą być wykonywane przez Powiatowe Urzędy Pracy, to pytaniem pozostaje, czy instytucje rynkowe również mogą się tego zadania podjąć.

Pan Hubert Rząsowski - Zastępca Dyrektora Departamentu EFS zwrócił uwagę, że Komisja Europejska dąży do ograniczania kosztów zarządzania w realizowanych projektach. W związku z tym nie jest możliwe dodatkowe wydłużanie czasu trwania projektów, bo wiąże się to ze zwiększonymi wydatkami na zarządzanie projektów. Jeżeli instytucje zdecydują się monitorować losy przedsiębiorstw po zakończeniu realizacji projektów, to jest taka możliwość.

Pan Jacek Paprota zaznaczył, że jeżeli zakres takiego monitoringu będzie określony na etapie konkursu w dokumentacji konkursowej, to beneficjenci będą sobie wkalkulowywać koszty, jakie to działanie generuje. Zwrócił również uwagę, że instytucje, które udzielają dotacji beneficjentom ostatecznym już taki monitoring prowadzą na własną rękę. Utrzymują z nimi kontakt, prowadzą własne badania, więc jest to pole do dyskusji

Pan Rafał Sobiech stwierdził, że beneficjentami takich projektów są obie strony – instytucja ogłaszająca konkurs i podmioty udzielające dotacji. Do wyjaśnienia pozostaje kwestia zakresu monitoringu i ustalenia kosztów.

Pani Iwona Nakielska podsumowując dyskusję powiedziała, że badanie może zostać przeprowadzone w oparciu o metody statystyczne za pośrednictwem instytucji, które udzielały dotacji i wybierały operatorów i za pośrednictwem operatorów. Za takim rozwiązaniem przemawia dostęp do informacji zawartej w podsystemie monitorowania PEFS.

Pani Dyrektor powiedziała, że skoro rozpoczęła się rozmowa na temat rekomendacji i kwestii horyzontalnych do wdrożenia na przyszłość, to odniesie się do nowej perspektywy finansowania. Zaznaczyła, że nie będzie już takiej prostej i oczywistej kontynuacji tego, co miało miejsce w obecnej perspektywie. W odniesieniu do dotacji bezzwrotnych (Priorytet 8.7 nowego okresu) to będzie instrument stosowany w wyjątkowych sytuacjach, kierowany do osób w najgorszym położeniu na rynku pracy. Nie więcej niż 20% środków będzie mogło zostać przeznaczony na instrumenty bezzwrotne. Komisja Europejska podkreśla, że instrument zwrotny to jest podstawowe narzędzie do wdrożenia w tego typu działaniu. Instrumenty bezzwrotne pojawią się w trzech miejscach nowego programu: w działaniach systemowych realizowanych przez PUP, w Priorytecie 8.7 (Podobnie jak obecne Działanie 6.3), ale dla osób w najgorszej sytuacji, z wyłączeniem osób młodych i przy działaniach outplacementowych w Priorytecie inwestycyjnym 8.9. Cała grupa osób chętnych do założenia działalności gospodarczej będzie mogła skorzystać z instrumentów zwrotnych. W Priorytecie trzecim tam, gdzie jest wspierana przedsiębiorczość będzie możliwość profesjonalizacji usług i produktów. Oznacza to, że po skorzystaniu ze wsparcia zwrotnego będzie można bez okresu karencji ubiegać się o środki na rozwinięcie działalności w tym Priorytecie. Ponadto wsparcie bezzwrotne zostanie ograniczone do wysokości podobnej, jaką oferują Powiatowe Urzędy Pracy – tj. ok. 20 tys. zł bez możliwości zwiększenia wartości. Do tej pory obie te formy wsparcia ze sobą konkurowały.

Ad. 3 c) Podjęcie uchwały w sprawie wdrażania rekomendacji z badania ewaluacyjnego pt.: Ocena skuteczności i trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w projektach realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa lubelskiego.

Druk projektu uchwały – **Załącznik Nr 6.**

Wobec wyczerpania głosów w dyskusji prowadząca obrady poinformowała, że powinno się odbyć głosowanie nad wdrażaniem rekomendacji. Jednak z powodu braku kworum podjęta została decyzja, aby przeprowadzić je w formie obiegowej.

Po przerwie na lunch

Ad. 4. Prezentacja raportu metodologicznego badania ewaluacyjnego pn. Ocena wsparcia oferowanego w ramach komponentu regionalnego PO KL na rzecz osób niepełnosprawnych - Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j.

W imieniu wykonawcy głos zabrała **Pani Monika Sarapata**, która poinformowała, że przedmiotem badania była ocena wsparcia i efektów wsparcia oferowanego w ramach komponentu regionalnego PO KL na rzecz osób niepełnosprawnych. Łącznie 14 200 osób z orzeczoną niepełnosprawnością rozpoczęło udział w projektach finansowanych ze środków PO KL - najwięcej osób w Priorytecie VII, następnie VI PO KL. Celem głównym badania była ocena wsparcia skierowanego na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach PO KL. Kontynuując wystąpienie prelegentka przedstawiła pozostałe cele badania, pytania badawcze, metodologię badania, metody i techniki badawcze, metody i próby badawcze, techniki analityczne i harmonogram badania, zgodnie z prezentacją stanowiącą **Załącznik Nr 7.**

Uwagi do raportu metodologicznego nie zostały wniesione.

Ad. 5. Informacja nt. stanu wdrażania priorytetów komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Województwa Lubelskiego 2007 – 2013 (wg danych na dzień 31.V.2014 r.)

Prowadząca obrady **Pani Iwona Nakielska** poinformowała, że ze względu na opóźnienie w realizacji porządku obrad i rozpoczynające się za chwilę posiedzenie Regionalnej Sieci Tematycznej, informacja w przedmiotowej sprawie zostanie rozesłana do zainteresowanych pocztą elektroniczną.

Ad. 6. Sprawy różne. Wolne wnioski.

Żadnych spraw nie wniesiono

Ad. 7. Zakończenie posiedzenia.

Dziękując za udział w posiedzeniu i ciekawą dyskusję **Przewodnicząca obradom – Pani Iwona Nakielska** zakończyła XXI posiedzenie Podkomitetu.

W nawiązaniu do ustaleń XXI posiedzenia Podkomitetu Monitorującego PO KL Województwa Lubelskiego (PKM PO KL WL) z dnia 26 czerwca 2014 r., na podstawie § 8 (Procedury pisemne) Regulaminu PKM PO KL WL z dnia 5 marca 2009 r. w dniach 27 czerwca – 7 lipca 2014 r. odbyło się głosowanie w trybie udzielenia pisemnej akceptacji (obiegowym) dotyczące ww. projektu uchwały.

W przewidzianym terminie żaden z Członków PKM nie nadesłał do Sekretariatu PKM/RST pisemnych zastrzeżeń do otrzymanego projektu uchwały, co zgodnie z § 8 ust. 2 Regulaminu... oznacza, że uchwała została podjęta. Uchwała nr 1/2014 PKM PO KL z dnia 7.VII.2014 r. w sprawie wdrażania rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn. „*Ocena skuteczności i trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości w projektach realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa lubelskiego*” stanowi **Załącznik Nr 8**.

Protokół przygotował:

Grzegorz Krzykała

**z up. Przewodniczącego
Podkomitetu Monitorującego PO KL
Województwa Lubelskiego**

Iwona Nakielska

Posiedzenie jest współfinansowane w 85% ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet X Pomoc Techniczna Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz w 15% z budżetu JST